

Theater en basisschool

1 maart 1987

Auteur: Guy Bonne

Volume: 17

Nummer: 2

Pagina's: 113-118

Documenten

- [vonk_jrg17_020.pdf](#)

theater en basisschool theater en basisschool staan in voor opvoeding en cultuurverruiming bij de mensen theater heeft als doelstelling op een dramatische manier vorm geven aan inhouden mensen en situaties de basisschool heeft als doel een gestileerde basis te leggen ter bevordering van de algemene ontwikkeling van het kind beide hebben dezelfde drijfveer namelijk de algemene ontwikkeling van de mens verruimen of deze instituten bij elkaar aansluiten wordt hier niet beantwoord aan de hand van cijfers en enquêtes de bedoeling van dit artikel is wel een gestileerd overzicht te geven van wat theater op de basisschool mag zijn theater als didactisch of pedagogisch hulpmiddel net als een leesmoment een kijkmoment onderzoeksmoment of luistermoment kan drama een werkvorm zijn met een sociale en of cognitieve functie de sociale functie van het dramatische moment begint vanaf het moment dat er samen toneel of voorbereidende toneel oefeningen worden gehouden in de klas in een dramatisch moment met sociale functie kunnen gevoelens en relaties van kinderen aan bod komen thema's als verveling ruzie verliefdheid huiswerk maken thuis kunnen aan de hand van uitgespeelde scènes verrijkend zijn zowel voor het kind als voor de leerkracht het kan de kijk op de gevoelens van het kind te verruimen om de vastzetting en de concretisering van leerstof beter te verwezenlijken kan drama worden aangewend zo kan men in de geschiedenisles een fragment uit het leven van voorbereiden en spelen vraagstukjes concretiseren door ze in de klas te laten spelen dialoogvormen laten spelen reisgids spelen in een vreemd land de weg van de waterdruppel spelen hoofdletters vormen deze voorbeelden zijn zeker niet nieuw dat is een positieve vaststelling dramatische werkvormen kunnen op verschillende momenten als een volwaardige werkvorm worden aangewend in de klaspraktijk leiding begeleiding en een gefundeerde keuze van het dramamoment zijn noodzakelijk het doen en het willen verder doen heeft de grootste kans op slagen vonk 1987 17de jg nr 2 113 dit is een voorbeeld a beginsituatie n a v een klasgesprek over natuurbehoud in het 5de leerjaar kwamen deze vier gedragsregels op bord 1 wilde bloemen en planten laten we groeien 2 onze afval laten we niet achter in de natuur 3 we respecteren de dieren hun nesten en hun woonplaatsen 4 we tonen interesse voor de natuur als we er ook iets over lezen of opzoeken b doelstellingen de leerlingen laten nadenken over hun taak in natuurbehoud door 1 foute gedragingen in de na-

tuur en de intenties tot dat gedrag die door de fin zijn aangebracht kunnen dramatiseren in een afgewerkte scene 2 naar de scenes kijken de intenties van het foute gedrag in die scene kunnen achterhalen en neerschrijven 3 het juiste gedrag in de natuur en de intentie tot dat gedrag kunnen dramatiseren in een afgewerkte scene bij onduidelijkheid over een bepaalde intentie kunnen aangeven wat er spelmatig zou moeten veranderen om de intentie duidelijker te maken c duur een lestijd d materiaal 1 ficheer p groep roe zie bijlage j g blikjes j papierjes p a j van snoep a leesboeken en naslagwerken g over de natuur e lesverloop 1 voorbereidingsmoment 9 de klas wordt verdeeld in groepen max 411n groep elke groep krijgt 1 fiche fiche bij de secretaris van de groep de lln lezen het foute gedrag dat op de fiche is ge geschreven en bespreken de mogelijke intenties de tot dat foute gedrag kunnen leiden de intenties worden kort genoteerd op de fiche de lln verwerken de intenties die ze hebben neerge schreven in scenes elke intentie in een scene van 2 minuten 2 spelmoment dit deel is repetitief voor 9 elke groep p groep p 1 speelt p zijn j eerste scene 114 groepen 2 3 4 schrijven de intentie tot fout gedrag op die zij denken te zien in scene 1 groep 1 speelt zijn tweede scene groepen 2 3 4 schrijven de intentie tot fout gedrag op die zij denken te zien in scene 2 er volgt een controlefase om na te gaan of de gespeelde intenties overeenstemmen met de geobserveerde intenties er volgt een evaluatiefase waarin wordt nagegaan waarom die bepaalde intentie sterk tot uiting kwam of waarom juist niet groep 2 is nu aan de beurt 3 slotmoment elke groep speelt nu de goede gedragsregel en de intentie tot dat gedrag rekening houdend met de voorgaande evalu aties theater als voorste lling op veel lagere scholen wordt toneel gespeeld variërend van een kerstspel tot een kindermusical over popmuziek dit onderdeel is dus opnieuw niet nieuw noch vernieuwend het heeft alleen de bedoeling een 3 tal werkvormen te structureren om misschien tot een beter resultaat te komen de eerste en wel belangrijkste stap op weg naar een verto ning is de juiste keuze van het stuk de keuze wordt o m bepaald door is het stuk een bestaand toneelspel geschreven door de leerkracht of door een ander auteur of spelen we een toneelspel dat geheel of gedeeltelijk is opgebouwd door de kinderen welke materiele mogelijkheden zijn er voorhanden ruimte belichting muziek kleren welke tijdspanne is er voorzien tussen de eerste bijeen komst en de voorstelling hoeveel tijd kan er worden vrijgemaakt voor repetities welk spelmatig cognitief sociaal niveau hebben de kinderen waarmee gewerkt wordt maak deze niveaubepaling eerlijk op overschat de kinderen niet op spelmatig niveau dit sluit echter niet uit dat de leerkracht moet werken aan een spelmatige niveaoverho ging deze opsomming is niet volledig sommige punten overlappen elkaar een eerlijk en ernstige voorbereiding verlicht het werk tijdens de oefenperiode aanzienlijk het verdere verloop naar de voorstelling toe hangt af van de keuze ofwel speelt men een bestaand toneelstuk ofwel wordt met de spelers een toneelstuk opgebouwd in beide gevallen wordt een planning een leidraad opge maakt die vanaf de eerste repetitie tot de voorstelling zoveel mogelijk wordt gevolgd 115 de voorbereiding voor een bestaand toneelstuk verschilt wel van dat voor een toneelstuk waarbij geïmproviseerd wordt de voorbereiding voor een bestaand toneelstuk kan er als volgt uitzien de einddatum wordt vastgelegd er wordt een tijdschaal opgemaakt met tussenresultaten

aangezien zo'n voorbereiding tamelijk veel tijd in beslag neemt is het heel belangrijk dat er tussendoelen worden vooropgesteld men legt vast welke opdrachten men meegeeft aan de kinderen en wanneer men dat doet de kinderen werken dus thuis verder welk materiaal is er nodig en wanneer is dat nodig wie komt wanneer naar de repetities er worden duidelijke afspraken gemaakt tijdsduur stilte en concentratie er kan worden gezorgd voor een warming up geconditioneerd op het werkonderdeel van de repetitie kiest men daarentegen voor improvisatie dan ziet de voorbereiding er als volgt uit de einddatum wordt vastgelegd het onderwerp wordt bepaald men kan werken met een begrip als uitgangspunt angst het kasteel ruzie gehandicapten er kan eerst een verhaal worden bedacht dat spelender wijs wordt uitgebouwd met allerlei gevoelens en begrippen een mogelijke opbouw rond het vertrekpunt gehandicapten ziet er zo uit in een gesprek door improvisaties gaat men na in hoe verre de spelers vertrouwd zijn met het onderwerp er wordt informatie ingewonnen door interviews bezoeken lectuur tv programma's de informatie wordt verwerkt in improvisaties de improvisaties worden uitgebouwd tot een voorstelling een andere mogelijkheid bestaat erin om volledig fantastische improvisaties te maken vanuit de spelerskern om zo een geheel te creëren dat aansluit bij de eerste voorbereiding men moet er wel voor zorgen dat alle improvisaties worden vastgelegd op papier of film na de voorbereiding volgt de voorstelling 116 daarbij wordt gezorgd voor een duidelijke planning dit kan een concept zijn tijd wie wat wat nodig licht muziek opmerkingen gebeurt er beide werkvormen hoeven niet strikt gescheiden te blijven een bestaand toneelstuk kan worden aangevuld met improvisaties improvisaties kunnen worden aangevuld met fragmenten van een bestaande tekst leegtes en hiaten zijn er bijna overal om tot een resultaat te komen is een voorbereiding een planning noodzakelijk en daaruit groeit de ervaring om theater op school tot een afgewerkte voorstelling te maken theater op school de derde vorm van theater en basisschool kan een pleidooi zijn om professionele kindertheatres meer kans te geven binnen een schoolbeleid de belangrijkste vraag het financiële aspect terzijde gelaten is wat wordt er verwacht van het theater komt het theater enkel een voorstelling geven of komt het theater een voorstelling geven met voor of naverwerking er kan gepraat worden over welke inhoud het theater moet bieden en vanuit welke doelstelling het theater wordt gevraagd theater kan meer zijn dan een uur ontspanning het theater kan aansluiten of als basis dienen van een project of belangstellingspunt met school naar theater een bewuste theaterkeuze maken vraagt een open ingesteldheid van directie en leerkrachten en een financiële inspanning van de school als instelling de vraag wordt nog prangender het antwoord misschien dit overzicht geldt niet alleen voor de basisschool wel kan er worden gezegd dat de basis voor theater spelen en interesse wekken voor theater in de lagere school en in de kleuterklas kan beginnen

guy patronagiestraat y bonne g 6 9950 waarschoot 66 117 bijlage 1 fiches voor de groepen groep 1 1 wilde bloemen en planten nemen we mee 2 alval laten we achter in de natuur 3 we houden geen rekening met de dieren en hun omgeving 4 we vertellen zomaar iets over hetgeen we zien in de natuur

bibliografie deze literatuurlijst bevat een aantal werken die een belangrijk steunpunt kunnen zijn om met theater te werken in de klas enk frits stel je voor ex-

pressie door woord en gebaar nijgh en van ditmar educatief s gravenhage 1981
keyssel pat bewegingsexpressie met kinderen canteleer de bilt 1979 moore stolk
ira marianne dramatische vorming in de klas praxis 20 malmberg den bosch 1980
van dijck marcel dramatiseren de toneelcentrale bussum 1986 van dijck rosier
marcel ton speel d r eens mee mogelijkheden van dramatisch spel als werkvorm in
het basisonderwijs de toneelcentrale b v bussum 1979 118